

Karine
Tuil

Celkom ľudské

SVETOVÁ PRÓZA

Karine
Tuil

Celkom ľudské

Z francúzštiny preložila
BEATA PANÁKOVÁ

slovar

Copyright © Karine Tuil & Éditions Gallimard, Paris 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o, Bratislava 2022
Translation © Beata Panáková 2022
Poetry translation © Lubomír Feldek 2022

ISBN 978-80-556-5004-3

Cet ouvrage a bénéficié du soutien du Programme d'aide à la publication de l'Institut français.

Kniha vyšla s podporou Programu pomoci vydávania kníh Francúzskeho inštitútu.

Tento projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Preklad tejto knihy z verejných zdrojov formou štipendia podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Pamiatke môjho otca

Čo by si rád? Poloautomaticku? Brokovnicu? Toto je Beretta 92. Narába sa s ňou celkom jednoducho. Môžeš si vziať aj deväťmilimetrový Glock 17 štvrtej generácie s ergonomickou pažbou, dobre sedí v ruke, treba ju poriadne obopnúť, palec sem a spúšť stlačíš bruškom ukazováka, pozor, zbraň musí byť vždy v línii ramena, strieľaš s vystretou rukou, pri výstrele treba rátať so spätným úderom, už iba naplniť zásobník, nabiješ, namieriš na cieľ, a keď ho máš presne v hľadáčku, stisneš a vystrelíš. Chceš si to vyskúšať? Vidíš tamtoho veľkého pssika? Do toho, zlož ho!

C

E

L

K

O

M

L

U

D

S

K

E

DIFRAKČIA

„Kto hľadá pravdu o človeku,
musí preniknúť k jeho bolesti.“

Georges Bernanos: *Radosť*

1

Prudké vzplanutie a zničujúci výbuch, sex a nič iné – koniec mystifikácie; takto to chápala Claire Farelová, keď ako deväťročná prežívala rozpad rodiny zapríčinený matkinou neovládateľnou vášňou k profesorovi medicíny, ktorého stretla na nejakom kongrese; takto to chápala, keď neskôr v zamestnaní videla, ako verejne známe osobnosti za pár sekúnd stratili všetko, čo budovali celý život – pozíciu, povesť, rodinu – sociálne stavby, ktorých stabilita bola plodom nespočetných rokov práce, záväzkov-klamstiev-sľubov, trilógie manželského spolunažívania, videla, ako sa brilantní predstavitelia politickej elity na dlhé roky, niekedy aj definitívne skompromitovali pre krátku ľúbostnú aféru, realizovanú fantazmagóriu, neovládateľnú sexuálnu túžbu. Všetko a hneď! Ona sama sa celkom dobre mohla ocitnúť v centre jedného z najväčších škandálov v dejinách Spojených štátov. Ako dvadsaťtriročná bola na stáži v Bielom dome práve vtedy, keď sa Monica Lewinská preslávila tým, že rozkývala pozíciu prezidenta Billa Clintona. Na mieste zmyselnej brunetky, ktorej prezident dal nežnú prezývku „pekný kvietok“, sa neocitla len preto, lebo nezodpovedala vtedy platným estetickým kánonom Oválnej pracovne. Bola totiž blondínka s vlasmi stiahnutými do chvosta, stredne vysoká, drobná, oblečená vždy v nohavicovom kostýme pánskeho strihu – nič podľa prezidentovho vkusu.

Často rozmýšľala, čo by sa asi stalo, keby si prezident namiesto Monicy, brunetky s bujnými vlnami, so šelmovským

úsmevom, židovskej princezničky vychovanej v luxusných štvrtiach Brentwoodu a Beverly Hills, bol vybral ju, racionálnu, impulzívnu napoly Francúzku, napoly Američanku, ktorá život spoznávala najradšej z kníh. Asi by sa dala zviest, podľahla by silnej príťažlivosti moci, ako neskúsená začiatočnica by sa zalúbila a potom by ju vypočúval špeciálny prokurátor Kenneth Starr, nútil by ju dokola verklíkovať, ako sa odohrával ten akt, ktorý sa stal hlavnou témou spoločenských večierok na celom svete a obsahom stosedemdesiatpäťstranovej správy, prekypujúcej pohoršením nad morálnou spustnutosťou, vyzývajúcej na umravnenie, otriasajúcej piliermi americkej moci a bičujúcej neurotické inštinkty národa. Určite by sa z nej nikdy nestala rešpektovaná intelektuálka – keď sa po rokoch stretla s Billom Clintonom na oficiálnej večeri pri príležitosti vyjdenia jeho Pamätí, priamo sa ho opýtala: „Pán Clinton, prečo ste súhlasili s tým ponižujúcim aktom verejného vyjadrenia ľútosti, chránili ste manželku a dcéru, no neprejavili ste ani najmenší súcit s Monicou Lewinskou, ktorej tá aféra zničila súkromný život?“ Mávnutím ruky otázku zamietol a predstierane nedbanlivým tónom odvrkol: „Ktože ste?“ Nepamätal sa na ňu, čo bolo celkom normálne, veď naposledy sa videli pred nejakými dvadsiatimi rokmi. Keď ju vtedy aj míňal na chodbách Bieleho domu, nie nezaujímavú slečnu s plavými vlasmi s medenými odleskami, vďaka ktorým vyzerala, akoby vystúpila z preraffaelovského obrazu, nikdy sa jej neprihovoril – *prezident nemá prečo oslovovať stážistku, pokiaľ sa mu nežiada ju pretiahnuť.*

Pred dvadsaťjeden rokmi, v roku 1995, sa prah Bieleho domu podarilo prekročiť trom absolventkám, a to vďaka vynikajúcim študijným výsledkom a množstvu odporúčaní. Prvá, Monica Lewinská, bola iba meteoritom, ako dvadsaťpäťročnú ju do medzinárodnej mediálnej galaxie vystrelila raketová nálož: felácia a erotická hra s cigarou ako rekvizitou. Druhá, o niečo mladšia Huma Abedinová, pochádzajúca z indicko-pakis-

tanskej rodiny, neskôr založila Obchodný inštitút moslimskej menšiny, zamestnali ju v prezidentskom úrade, v kancelárii Hillary Clintonovej, a o desať rokov sa stala jej najbližšou spolupracovníčkou. Na svadbe svojej chránenkyne s poslancom demokratov Anthonym Weinerom prvá dáma dokonca predniesla pár slov, svedčiacich o ich vrelom vzťahu: „Huma akoby bola mojou druhou dcérou.“ Podržala ju, keď rok po svadbe mladý manžel nedopatrením zverejnil na twitteri vlastné fotografie vo veľmi sugestívnych pózach – do pol pása nahý, zdurené pohlavie v obtiahnutých slipoch, ktoré ani najmenej nezakrývali stoporenie. Stála pri nej, aj keď prelietavý manžel začal znova, pre zmenu si vymieňal erotické správy s neploletým dievčaťom – pritom ako zástupca demokratov vo voľbách bojoval o post starostu New Yorku! Vraj bol jedným z najslubnejších mladých politikov! Napriek mnohým upozorneniam a požiadavkám, aby Huma Abedinová ako politicky závadná osoba odišla, Hilary Clintonová, vtedy už demokratická prezidentská kandidátka, si ju nechala v tíme. Vitajte v klube podvádzaných, no hrdých žien, veľkňažiek americkej *poker face* – usmievajte sa, filmujú vás.

Z tria ambiciózných stážistiek ona jediná dosiaľ nemala nijaký škandál. Claire Davisová-Farelová, dcéra profesora práva na Harvarde Dana Davisa a prekladateľky z angličtiny do francúzštiny Marie Coulierovej. Podľa rodinnej mytológie sa jej rodičia stretli pred Sorbonnou a po niekoľkomesačnom vzťahu na diaľku sa zosobášili v Spojených štátoch, na predmestí Washingtonu, kde potom viedli pokojný, obyčajný život. Marie upustila od snov o emancipácii, vychovávala dcérku a stala sa tým, čoho sa najviac desila – ženou v domácnosti, ktorej najväčšou starosťou bolo nezabudnúť užiť antikoncepcnú pilulku. Materstvo prežívala ako sebaodcudzenie, nebola naň stvorená, ani po pôrode sa v nej neprebudil materský inštinkt, upadla do ťažkej depresie, a keby jej manžel nevybavil zopár prekladov, skončila by na sedatívach, do kon-

ca života by s nasadeným falošným úsmevom všetkým tvrdila, že sa má fantasticky a že je navýsosť spokojná ako manželka a matka, až kým by sa jedného krásneho dňa neobesila v pivnici v ich vilke vo Friendship Heights. Namiesto toho sa vrhla do práce a deväť rokov po dcérinom narodení sa zaľúbila do istého anglického lekára, ktorému tlmočila na kongrese v Paríži. V úbožnom ošiali prakticky zo dňa na deň opustila manžela i dcéru a odsťahovala sa do Londýna k tomu neznámemu človeku. Po ôsmich mesiacoch, počas ktorých sa s dcérou stretla iba dvakrát, ju však ten muž vyhodil, bola vraj „nezniesiteľne hysterická“ – a bolo po romániku. Nasledujúcich tridsať rokov potom ospravedlňovala to, čo nazývala „úletom“, tvrdila, že padla do osídiel „perverzného narcistického chlapa“. Skutočnosť bola skôr prozaická a menej romantická – podľahla chvíľkovej sexuálnej túžbe.

Claire zostala žiť s otcom v Spojených štátoch, v Cambridgei. Keď mala trinásť rokov, otec nečakane zomrel na rakovinu. Odišla teda bývať k matke do Francúzska, do malej horskej dediny neďaleko Grenoblu, kde si našla nový domov. Marie pracovala na polovičný úväzok pre rôzne francúzske vydavateľstvá, dúfala, že „doženie stratený čas a napraví svoju chybu“, venovala sa výchove dcéry až podozrivo oddane. Učila ju jazyky, literatúru, filozofiu – ktovie, či by sa bez toho z Claire bola stala taká uznávaná esejistka, autorka šiestich kníh. Už treťou, *Moc žien*, ktorú napísala ako tridsaťštyriročná, si získala úspech a uznanie.

Po absolvovaní prestížnej École normale supérieure sa Claire zamestnala na Katedre filozofie na Kolumbijskej univerzite v New Yorku. Tam znova nadviazala kontakt s otcovými starými známymi a tí jej pomohli dostať sa na skvelú stáž do Bieleho domu. V tom čase sa vo Washingtone na obede u spoločných známych stretla so svojím budúcim manželom, slávnym francúzskym politickým publicistom Jeanom Farelom, televíznou hviezdou. Bol od nej o dvadsaťsedem rokov starší

a bol čerstvo rozvedený. Kraloval v médiách, bol producentom aj moderátorom najvýznamnejšej politickej relácie a okrem toho vysielal v rozhlase každé ráno od 8.00 do 8.20 rozhovory, ktoré mali šesťmiliónovú sledovanosť. Niekoľko mesiacov nato Claire zanechala kariéru v americkej štátnej správe, odišla do Francúzska a vydala sa zaňho. Farel bol charizmatický muž, neodolateľný pre mladú ambicióznú ženu, akou vtedy bola, navyše vedel neobyčajne duchapľne a britko reagovať. Politici pozvaní do jeho relácií vravievali: „Pri rozhovore s Farelom sa cítite ako vtáča v pazúroch dravca.“ Uviedol ju do spoločenských a intelektuálnych kruhov, kam by sa vo svojom veku a bez vplyvných známostí nikdy nedostala. Bol jej manželom, mentorom, spoľahlivou oporou. Táto ochraňujúca autorita, posilnená aj vekovým rozdielom, ju dlho držala v podriadenej pozícii, ale v štyridsiatich troch rokoch už bola zrelá žiť podľa vlastných pravidiel. Dvadsať rokov sa im darilo nažívať v intelektuálnej zhode a priateľskom rešpekte podobne ako iným zabehaným párom rozhodnutým upriamiť záujmy na budovanie domova, pevnosti proti všetkým nepriazňam, uisťujúc sa, že sú najlepší priatelia na svete, ako sa jemne zakrýva fakt, že už spolu nespávajú. Celé hodiny sa zhovárali o filozofii a politike, osamote alebo počas večerí, ktoré často organizovali v obrovskom byte na avenue Georgea Mandela. Najpevnejším putom medzi nimi bol však ich syn Alexander. Mal dvadsaťjeden rokov, skončil Ecole Polytechnique a od septembra začal študovať na Stanfordskej univerzite v Kalifornii, takže bol už preč z domu. Začiatkom októbra roku 2015 Claire sčista-jasna od manžela odišla – niekoho vraj stretla.

Sex – príval neodolateľnej zničujúcej vášne... Nepotlačiteľná, neovládateľná, vábivá sexuálna príťažlivosť, pustošivá, impulzívna, divoká, tyranská sexuálna túžba. Claire, ako mnohé iné ženy, sa dala uniesť vášňou, s neveriteľnou rozhodnosťou a elánom v okamihu zbúrала, čo tak dlho a trpezlivo budovala – rodinu a emočnú istotu. Všetko definitívne rozbila

jedným šmahom kvôli mužovi, jej rovesníkovi Adamovi Wizmanovi, profesorovi francúzštiny na židovskej strednej škole v 93. obvode, ktorý posledné tri roky žil so ženou a s dvoma dcérami, trinásťročnou Noou a osemnásťročnou Milou, v Pavillons-sous-Bois, pokojnej obci v Seine-Saint-Denis. Pozval Claire na besedu so žiakmi maturitného ročníka a po rozhovore, ktorý s ňou viedol v jednej z posluchárni lýcea, si spolu zašli na pohárik do kaviarne v centre. Pri posedení neprekročili hranice zdvorilej a priateľskej náklonnosti, ktorá chabo zakrývala prebudenú túžbu; v celkom prázdnom podniku sedeli za stolom oproti sebe, ako si to vyžadovali spoločenské konvencie, no od prvej minúty obaja vedeli, že sa znova stretnú, pomilujú sa a zapletú sa spolu.

Keď ju viezol domov v rozheganom mandľovo zelenom golfíku, objednaný taxík totiž akosi nechodil, povedal jej, že by sa s ňou rád ešte niekedy stretol. A tak sa stalo, že po niekoľkomesačných sporadických stykoch (vídali sa iba raz či dvakrát za mesiac, no stretnutia boli nesmierne intenzívne), v nich narástlo šialené presvedčenie, že sa „našli“. Striktná intelektuálka, ktorá vyučovala filozofiu na École normale supérieure a prednášala o takých rozličných témach ako *ontologické východiská politického individualizmu* alebo *neosobné emócie vo fikcii*, sa zmenila na vášnivú milenkú zaujatú hlavne písaním erotických esemesiek, meditujúcu o fantastickej predstave a hľadajúcu odpoveď na jedinú zaujímavú otázku: *Možno začať nový život po štyridsiatke?* Rozum jej hovoril: realizuj sa v práci, zabudni na intímny život. V dvadsiatke je vášeň namieste, ale po štyridsiatke? Máš dvadsaťjedenročného syna, spoločenské postavenie, *uspokojujúci život, naplnený*. Si vydatá za muža, ktorý ti dáva úplnú slobodu, s ktorým ste mlčky uzavreli rovnakú dohodu, akú mali medzi sebou Jean-Paul Sartre a Simone de Beauvoir: nevyhnutné príležitostné lásky, pevné zázemie a pritom sexuálne dobrodružstvá, ako poznávanie života. Túto slobodu však dosiaľ nikdy nevyužila, nie z vernosti, morálna úzkoprsosť jej bola cudzia,

ale z prirodzeného sklonu k pohodliu a pokoju. S príznačným zmyslom pre poriadok a s citom pre diplomaciu si zorganizovala dokonalý život. Dosiahnuť postavenie je pre ňu ťažšie ako pre muža, ale podarilo sa ti to a máš naň právo; so všetkým si vyrovnaná, nie si nijakou obeťou. Tvoj manžel býva často preč a často vidíš okolo neho krúžiť čoraz mladšie ženy, dobre však vieš, že je k tebe pevne pripútaný. Si ženou, ktorá v každom verejnom vystúpení zdôrazňuje nezávislosť a v súkromí sa podriaďuje množstvu spoločenských záväzkov. Buď spokojná s tým, čo máš. Nepodľahni zničujúcej závislosti, sexuálnej túžbe, ošialu lásky, ničomu, čo by ťa oslabilo a znemožnilo, čo by viedlo k pádu. Nechaj to tak.

So žiadosťou o rozvod dlho váhala, ničil ju pocit viny, že opúšťa muža, ktorý sa blíži ku sklonku života, ako neviditeľné vlákna ju zväzovali ich spoločné zabehané zvyky a pevný pocit istoty. A k tomu strach z neznámeho, osobná morálka, aj určitý konformizmus. S manželom tvorili vplyvný pár, aké sa vyskytujú v prostredí médií, ale pri porovnávaní síl nebolo ťažké určiť, kto v ich manželstve dominuje. V prípade rozvodu by sa priatelia a známi priklonili k Jeanovi, vplyvnejšiemu v profesionálnej sfére. Skončila by izolovaná, ostrakizovaná, recenzie o jej knihách by boli oveľa zriedkavejšie a už nie také pochvalné. Jean by redakcie ovplyvňoval nepriamo, ani by nemusel zdvihnúť telefón, jeho siete fungujú *automaticky*. Dobre poznala silu mediálneho vplyvu. Pociť všemocnosti podnecovaný päťolizáčstvom, ktorému niektorí – ani nemusia byť veľmi krehkí – nedokážu odolať. Bude to presne tak. Pred piatimi rokmi Claire ochorela, diagnostikovali jej rakovinu prsníka. Keď sa vyliečila, rozhodla sa začať žiť intenzívne, ako jej velilo prenikavé vedomie vlastnej smrteľnosti. Tá skúsenosť ju zmenila presne podľa očakávania – klasický, veľmi konkrétny prípad. Vzdá sa všetkého? Nie hneď.

„Žena v tvojom veku a v tvojej situácii (rozumej žena oslabená chorobou) sa nesmie vystavovať ohromeniu,“ toto, v skratke,

jej stále opakovala matka, k jej chmúrnym slovám sa pridalo aj okolie a potvrdzovala ich dokonca aj literatúra. Zaradila sa medzi klasické hrdinky – nešťastne vydaté ženy, ktoré lúboštná vášeň zlomí a zničí, niekedy ich dokonca doženie k samovražde. To všetko platilo aj v jej spoločenských kruhoch, no žena ako ona vyrastala na rozmanitej literatúre, nezávislosť a slobodu povýšila na svoje životné poslanie, podstatu svojej existencie. Žena konfrontovaná so smrťou rýchlo dospeje k presvedčeniu, že najväčšou katastrofou by bolo odmietnuť žiť a milovať. A tak sa jedného rána zbalila a odišla, na stolíku v obývačke nechala iba pohľadnicu s horskou scenériou s načmáraným odkazom. Banálnosť tých pár slov svedčila o náhlivom, impulzívnom odchode, o túžbe ukončiť všetko rýchlo, jedným rezom, jedným bodnutím dýky ako pri obeťovaní živého zvieräťa, neuspatého, trasúceho sa, pri plnom vedomí. Takto sa zabíja: *Je koniec*.

2

Zostať – to je sloveso, ktoré vystihuje všetky existenciálne úzkosti Jeana Farela. Zostať s manželkou, zostať v dobrom zdraví, čo najdlhšie zostať nažive, čo najdlhšie zostať v televízii. V sedemdesiatke, po štyridsiatich rokoch na televíznej obrazovke, bez mihnutia obrvy sledoval príchody mladých vlkov ako stará šelma, ktorá nestratila bojovné inštinky. Telesne trochu zoslabol, no mentálne bol vo vynikajúcej forme, zachoval si bystrého ducha a arogantných mladších diskutérov, ktorí podcenili jeho schopnosti, ostrým atakom rýchlo odkázal do príslušných medzí. „Mám silný korienok,“ skromne vravieval, keď sa ho pýtali na tajomstvo vynikajúcej kondície. Každé ráno cvičil so súkromným trénerom – jeho služby využívali spolu s istým hviezdny francúzskym šansonierom. Okrem toho sa oňho starala v Paríži vychytená výživová poradkyňa. Vážil si potraviny, nikdy neurobil najmenšiu diétnu chybu, jedával v dvoch-troch reštauráciách, kde sa schádzal celý mediálny svet metropoly.

Tajomstvo štíhlosti? Prezradil ho v tlači: „Nikdy nevynechám príležitosť vynechať jedlo.“ Raz za rok diskkrétne navštívil kliniku kozmetickej chirurgie, pár metrov od svojho pracoviska, na ulici de Ponthieu v 8. parížskom obvode. Podstúpil už liposukciu krku a brucha, korekciu viečok, jemný lifting, laserové zákroky a kúru s aplikovaním kyseliny hyalurónovej – nikdy nie botoxu, lebo z toho zmeravejú svaly a človek vyzerá ako vosková figurína. Vždy sa usiloval o *prírodnosť*. No a tri týždne v roku, jeden týždeň v zime a dva v lete, trávil

v horách, kde sa pod dohľadom kardiológa a fyzioterapeuta spolu s redukčnou diétou oddával radostiam vysokohorskej turistiky. Vďaka tomu mal srdcový rytmus ako mladík. Plávania sa vzdal, zrušil abonentku v plavárni hotela Ritz, kde mal celé roky príležitosť stretávať tie najkrajšie herečky, lebo nový mravokárny prúd v politike a v médiách mu velil viac opatrnosti. V udavačskom ovzduší vytvorenom sociálnymi sieťami stavil na karty diskrétnosti a striedmosti.

Každé tri mesiace absolvoval prehliadku u všeobecného lekára, ktorý mu kontroloval laboratórne výsledky. Vedel presne povedať, akú má sedimentáciu alebo hodnoty C reaktívneho proteínu. Dával si overiť aj všetky možné rakovinové markery, najmä odkedy Claire zistili nádor na prsníku. „Som hypochonder,“ pripúšťal. Chcel jednoducho vydržať, zostať vo vysielaní. Začiatkom leta bude jednému renomovanému fotografovi pózovať na titulnú stranu *Paris Match* – je to každoročný rituál posilňujúci popularitu, obdiv publika a postavenie v televízii. Ukáže sa ako zvyčajne pri nejakej športovej aktivite, pri bicyklovaní, behaní, nordic walkingu, aby upozornil: „Len sa pozrite, v akej som forme.“ Tento rok prisľúbil účasť v televíznej šou *Pevnosť Boyard*, diváci sa budú môcť presvedčiť o jeho vynikajúcej fyzickej kondícii.

Jean Farel svojej práci, ako on vravel, „svojej vášni“, zasvätil celý život. Politika a žurnalistika boli hybnými silami jeho bytia. Začínal z ničoho, bez diplomu a bez známostí stúpil po rebríčku; keď mal dvadsať, nastúpil do ORTF ako obyčajný stážista, za desať rokov sa stal hlásateľom televíznych novín na prvom programe. Po dlhšom období v najvýznamnejšom verejnoprávnom rozhlase, kde bol programovým riaditeľom, sa vrátil do verejnoprávnej televízie a takmer desať rokov moderoval správy, pričom si ponechal aj jedno ranné rozhlasové vysielanie. Jeho živé, bezprostredné, britké, dobre štruktúrované, kultivované a fundované rozhovory mu

čoskoro zaistili povest' ostrieľaného dravca. V tom období vymyslel koncepciu *Farelovho efektu*, televíznej šou, v ktorej sa zaskvel politik pozvaný samotným Farelom, ale aj spisovatelia, herci, predstavitelia kultúrneho života, ktorých si vybral pre ich útočnosť – každé vysielanie bolo polemikou, štvrt hodinovou konfrontáciou vrátane urážok a vyhrážok žalobami za nactiutľhanie, a na druhý deň nasledovali komentáre v najvplyvnejších médiách a na sociálnych sieťach. Dlho tento program moderoval naživo, no keď mal šesťdesiat sedem rokov, prekonal slabú porážku, niekoľko sekúnd vôbec nebol schopný rozprávať. Nezostali mu následky, podarilo sa mu to udržať v tajnosti a neohroziť si kariéru, no odvtedy svoju reláciu nahrával vopred, oficiálne pre menší stres a väčšiu pohodu, v skutočnosti preto, lebo ho desila predstava, že by dostal mozgovú príhodu v priamom prenose a jeho skvelá kariéra by skončila na YouTube. Nemal najmenšiu chuť odísť z televízie, vzdať sa toho, čo mu dávalo životnú silu: zaujatie za politiku, adrenalínu z vystupovania na obrazovke, popularity a z nej plynúcich výhod – vplyvu, pocitu všemocnosti, založeného na vysokej sledovanosti, obľúbenosti a verejnom uznaní.

Narcizmus, posadnutosť imidžom, ustavičná sebakontrola – celý čas, čo sa objavuje na obrazovke, sa teraz zvrhol na každodenné ranné skúmanie v zrkadle, striehnutie na príznaky nadchádzajúceho úpadku. A pritom sa necíti starý. Jeho zvodcovské výpady – stále sa chcel páčiť – sa teraz obmedzovali na obedy so spolupracovníčkami – podľa možnosti pod štyridsiatkou, so začínajúcimi spisovateľkami, o ktorých sa dozvedel z novin a písal im obdivné listy: *váš prvý román patrí medzi to najlepšie z novej literárnej produkcie. Zakaždým mu odpovedali a hneď nato nasledovalo lichotivé pozvanie na obed do jednej z reštaurácií, kde ho tí správni ľudia mohli a mali vidieť. Uveličené dámy prijali pozvanie, imponoval im rozhovor s veľkým zvieraťom mediálneho sveta, v zá-*